

DE VIL AT ALLE ANSATTE SKAL HA 40 TIMERS HMS-KURS

► TEKST & FOTO: ROGER PILSKOG

Et byggeplassbesøk på gamle Turnhallen viser noen av HMS utfordringene bransjen inn i mellom kan ha. Bygget skal delvis rehabiliteres og samtidig bygges på, og med trang beliggenhet midt i byen er all planlegging og logistikk en utfordring.

Ikke minst er ivaretagelse av HMS perspektivet en utfordring. Stoltz Entreprenør er hovedentreprenør. Bedriften har gjort som mange andre bedrifter har gjort, ansatt 8 arbeidere fra Polen. I tillegg har det i perioder vært stort innslag av innleide fra Adecco. Som kjent, er det stort sett polske bygningsarbeidere de har. Med andre ord

har bedriften erfaring med å drive «flerkulturell» byggeplass. De har hatt to arbeidsulykker underveis, begge karakterisert som hendelige uhell som aldri burde ha skjedd. I det ene tilfellet var det en innleid arbeider.

På bygget møter vi klubbleder Rolf Nordbø og personal- og HMS leder Vidar Hundvin.

Forts. side 2 ►►

Klubbleder Rolf Nordbø og personal- og HMS leder Vidar Hundvin.

FÆRRE DØDSULYKKER I BYGG OG ANLEGG – HAR VI BLITT BEDRE PÅ SIKKERHETSARBEIDET VÅRT?

«Nonnen» – et mønsterbygg for HMS?

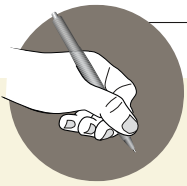
► TEKST: ROGER PILSKOG
FOTO: KJETIL DAHLE

Arbeidstilsynet har i alt registrert 39 dødsfall som følge av arbeidsulykker i 2007. Det er en økning, og åtte flere enn i 2006.

Fire av disse ulykkene er relatert til hva Arbeidstilsynet i statistikken kaller «Bygg og anleggsvirksomhet». Målt mot fjoråret var dette tallet ni, og i 2005 var det 11. Arbeidstilsynet melder også at gjennomsnittstallet for dødsulykker i «Bygg og anleggsvirksomhet», for perioden 2003–2007 er 7,2 dødsulykker i året. Det kan altså synes som bransjen har blitt bedre å ivareta sikkerheten, selv om det uansett er fire dødsfall for mye.

Forts. side 3 ►►

Returadresse: Unionen Fagforening, Håkonsgate 3, 5015 Bergen

LEDER

Et nytt år er godt i gang, og vi kan begynne å gjøre opp status for året som gikk. Vi ønsker hverandre godt nytt år, og mener det av hjertet, akkurat som vi gjorde i fjor. Arbeidstilsynets statistikk over arbeidsulykker i 2007 er offentliggjort, og viser at 39 arbeidsulykker endte slik at noen mistet en datter eller sønn, far eller mor. Statistikken viser altså at fjoråret ikke ble like bra for alle. Likevel er det et par lysglimt. For det første har vi over tid redusert antall tragiske arbeidsulykker med døden som utfall. Og bygg og anlegg har faktisk forbedret seg. La oss håpe det ikke er tilfeldig, men en trend som skal vare. Samtidig vet vi at legene har blitt dyktig å redde liv. Men det finnes også dem som spør seg, til hva slags liv. Da er det foruroligende at vi ikke vet hvor mange som har vært utsatt for arbeidsulykker, og aldri mer kom på jobb. Hvor mange ble lenket til en rullestol, eller hvor mange ble pleiepasient for livet? Kanskje er det ingen? Eller kanskje er det mange. Der som det er mange, er det ikke sikkert at vi er så veldig mye bedre? Vårt inntrykk er imidlertid at stadig flere bedrifter satser bevisst og målrettet i HMS arbeidet. Det kan samsvare med hva Regionalt verneombud sier, at HMS arbeidet generelt er bedre, men han mener å se grovere enkelttilfeller.

I alle tilfeller er dette forhold vi fremdeles bør ha mer kunnskap om. Vi kan eksempelvis ikke måle hvorvidt vi er dyktig på HMS i antall dødsulykker. Det er mange ulykker som har tragisk utfall, uten at man ender som «død» i statistikk.

Vi må også satse mer målrettet mot gjengangere. Myndighetene har varslet skjerping overfor arbeidsmiljøkriminalitet. Selv om noen «prestisjesaker» har vært kjørt, er det er åpenbart ikke tilstrekkelig ennå.

Vi ser at dette henger sammen med annen økonomisk kriminalitet. Det er ofte samme aktører bak slike forhold, som vi også finner som konkursgjengangere. Det er all grunn til å holde trykket oppe.

Roger Pilskog
ROGER PILSKOG

UTGIVER: Unionen Fagforening
ANSVARLIG REDAKTØR: Roger Pilskog
I REDAKSJONEN: Stein Bruse Hofstedt,
Roger Johansen, Kjetil Dahle
Johnny Helland, Arne Jæger
Harry Eide, Frode Skagen
Magdalena Cierpiz
E-POST: unionen@fellesforum.hl.no
GRAFISK PRODUKSJON: Bodoni

FORTS. FRA SIDE 1

DE VIL AT ALLE ANSATTE SKAL HA 40 TIMERS HMS-KURS

HMS leder Vidar Hundvin. Vi legger frem noen av de tallene som er fremkommet i Arbeidstilsynets statistikker. Rolf er forundret over opplysningene om at utlendinger nesten ikke er innblandet i arbeidsulykker. – Min erfaring er at de fleste utenlandske arbeiderne trenger ekstra oppfølging for å lære norsk sikkerhetskultur. Mange av de polske arbeiderne vi har hatt, har vært dyktige, men er ofte uvøren med egen sikkerhet. I flere tilfeller er det tatt risiko

som er påtalt, og som jeg tviler på at en som er opplært i Norge ville tatt. – Vi oversetter nå alle sikkerhetsbestemmelser og referater fra vernemøter til polsk, vi vil kvalitetssikre at alle forstår at HMS skal tas på alvor av alle på byggeplassen, sier Vidar. Bedriften har laget en handlingssplan hvor det mellom annet fremgår at alle ansatte skal ha 40 timers HMS opplæring. – For oss er det av avgjørende betydning at kursene er bransjerettet, og vi har derfor opprettet dialog

med Fellesforbundets regionalt verneombud, sier Vidar. Å sette HMS i fokus handler ganske enkelt om å spille på lag med alle gode krefter, og sette i system

den kunnskap og kompetanse som faktisk finnes i bedriften og bransjen forøvrig.

Så etter opplæringen er avsluttet, er også arbeidsulykker et avsluttet kapittel? Nei, de viktigste kriteriene for å bli bedre, handler om holdninger, kunnskap og tilgjengelig sikkerhetsutstyr, sier Vidar. Det siste kan innimellom være en utfordring,

skyter Rolf inn. – Når det ikke finnes andre muligheter for fallsikring, ender man ofte opp med fallblokk og sele. Men hva skal fallblokken festes i når det bare er himmel over?

– Det betyr at av og til må vi tenke ut, og kanskje produsere gode løsninger selv. Vi må greie å sette kunnskap og kompetanse vi allerede har i et godt system, og sikre at dette legges inn allerede i planleggingsfasen av jobben. Det vil være et godt bidrag til en tryggere arbeidsplass, avslutter Vidar.

HMS

40 timers grunnopplæring i verne- og miljøarbeid for byggfagene er en rammeavtale i Fellesoverenskomsten for Byggfag, som er eid og utviklet av BNL og Fellesforbundet. Hensikten er mellom annet å sikre at opplæringen skal være bransjerettet.

ÅRSMØTE

Unionen Fagforening avholder Årsmøte den 12. mars kl. 16.00 i Folkets Hus.

SAKSLISTE:

1. Åpning	5. Innkomne Forslag
2. Konstituering	6. Budsjett 2007
3. Årsberetning 2007	7. Valg
4. Årsregnskap 2007	8. Avslutning

FORTS. FRA SIDE 1

FÆRRE DØDSULYKKER I BYGG OG ANLEGG

– HAR VI BLITT BEDRE PÅ SIKKERHETSARBEIDET VÅRT?

For arbeidslivet generelt er det fremskritt. I 1965 hadde vi 145 arbeidsulykker med døden som følge. De 39 registrerte dødsfallene for 2007, er faktisk det laveste det noen gang har vært siden myndighetene begynte å føre statistikk. Vi er opplagt blitt flinkere til å ivareta vår egen sikkerhet.

Samtidig synes det merkelig at mens arbeidslivet generelt har hatt økning, har altså byggebransjen en nedgang. Bransjen har hatt en langvarig oppgangskonjunktur, og mange nye aktører som skal gjøre raske penger i et varmt marked. Det er vel en forsiktig påstand at ikke alle av disse har HMS arbeide som høyeste prioritet.

Samtidig har vi et stort innslag av utenlandsk arbeidskraft som generelt har lite kunnskap om HMS og har språkvansker. I tillegg har mange av dem en tendens til å havne i tvilsomme bedrifter, og det gjør ikke saken bedre. På mange måter ligger mye til rette for at vi burde hatt flere ulykker. Så hvordan kan det ha seg at det ikke har skjedd? Har vi faktisk blitt så mye bedre enn andre?

Det vi ikke kan finne statistikk om, er hvor mange arbeidsulykker som har kvestet men-

nesker alvorlig. For det finnes dem som har overlevd en ulykke, men stiller seg spørsmålet; til hva slags liv. Vi tar kontakt med Kåre Askvik i Arbeidstilsynet i Bergen, som kan fortelle at statistikk generelt ikke er tilsynets sterkeste side. – I arbeidsulykkesstatistikken skiller vi egentlig kun mellom død eller ikke død. I Arbeidstilsynet Region Vest ble det i fjor innmeldt 392 arbeidsulykker. Av disse var tilsynet ute og hadde utrykning på 80. – Det kan synes lite, men vi mener å ha gode vurderinger på hvilke utrykninger vi bør ta. Generelt er terskelen blitt lavere for å melde i fra til Arbeidstilsynet. Å få flere meldinger må vel være bra? – Ja, det er bedre å få en melding for mye, enn en for lite.

Regionalt verneombud Harry Eide har daglig kontakt med verneombud og arbeidsgivere, og besøkte 419 store og små byggeplasser i 2007. Eide mener at det generelle bildet er at vi har blitt bedre på HMS, men samtidig avdekkes det grovere enkelttilfeller. Han mener også at det foregår underrapportering. Men dødsfall kan vel ikke underrapporteres?

– Nei, når det gjelder dødsulykker, er konsekvensene så fatale at det er uhyre vanskelig å tenke seg at det ikke blir rapportert. Men byggenæringen har grovt anslått omlag 90.000 ansatte i produksjon. Kostnaden ved fraværsskader er anslått til ca 1,5 mrd årlig. Med andre ord, det skjer en del skader gjennom et år. Samtidig vet vi fra offisielle tall at det finnes 80.000 utlendinger lovlige i Norge, og mange av disse er i bygge- og anleggsbransjen. Det pussige er, at skal vi tro statistikken, blir nesten ingen skadet. – Og det er virkelig vanskelig å tro, legger Harry Eide til.

Hva må gjøres for å bedre denne situasjonen? – Arbeidstilsynet må være mer ute. Det å være ute er forbyggende i seg selv. Ellers må tilsynet være tilstede når ulykken har skjedd. Vi ser eksempler på at det opplagt ikke er tatt hensyn til menneskers liv og helse, og vi ser at det finnes gjengangere. Det kan ikke være slik at det lønner seg å ta risiko gang på gang, fordi prisen for en ulykke er lavere, enn å iverksette riktig vernetiltak.

I spørsmål om gjengangere, sier Kåre Askvik at det ikke finnes oversikter eller statistikker. Men tilsynet er et relativt lite miljø, og de føler at de opparbeider oversikt over hva som skjer. Det hender også at bedrifter kalles inn, når det etter gjentatte tilsyn ikke oppnås bedring i sikkerheten. De risikerer å bli anmeldt, og som kjent har økokrim gitt beskjed at de vil skjerpe straffeforfølgelsen av slike forhold.

Arbeidsulykkene koster for mye for samfunnet. Og det er riktig. Men det koster neimen ikke lite for den som ikke kommer på jobb igjen heller!

Kåre Askvik, tilsynsleder Arbeidstilsynet i Bergen

Harry Eide, regionalt verneombud

KURS

Fellesforbundets sentrale kurs (søknadsfrist ca. 5 uker før kursstart):

Kurstema		Dato
Useriøse aktører	Thorbjørnrud	13.–18. april
Næringspolitisk kurs	Thorbjørnrud	20.–23. april
Useriøse aktører	Thorbjørnrud	2.–7. nov.
Faglig ungdomskurs	Sørmarka	23.–28. nov.

Lokale kurs (søknadsfrist ca. 5 uker før kursstart):

Kurstema	Tidspunkt	Kursted
Ny som tillitsvalgt – Hovedavtalen – Forhandlinger	28–30. mars	Hotel Fleischer
Veilederkurs	4.–6. april	Øystese
Ungdomskurs	18.–20. april	Scandic Airport
Psykososialt arbeidsmiljø	23.–25. mai	Quality Hotel

AVTALEFESTET PENSJON

STREIKEÅRET 1996

Da ferien sto for døren i 1996 var årets lønnsoppgjør fremdeles ikke i havn. I tillegg til økning av kjøpekraften (reallønnsforbedring) krevde LO at ordningen med frivillig avtalefestet pensjon (AFP-ordningen) skulle gjennomføres for alle som fyllte 62 år fra 1. januar 1998.

Fellesforbundet ble av LO utpekt som murbrekkeren for å få forbedringer i AFP-ordningen gjennom verkstedoverenskomsten. Og det lyktes. Etter den andre forhandlingsrunden, to uravstemninger og en og en halv ukes streik ble det fullt gjennomslag for AFP-kravet. I løpet av tariffperioden omfattet pensjonsordningen alle over 62 år.

AFP (Avtalefestet Pensjon) ga ansatte i tariffbundne bedrifter, rett til å gå av ved fylte 63 år fra 1.10.97 og ved 62 år fra 1.3.98.

Da hadde 37 000 jernarbeidere vært ute i konflikt for første gang siden 1924 etter at 54 prosent den 10. mai sa nei i første runde. I Bergen stemte 70 prosent ja i annen runde.

Skal vi i fremtiden bli avspist med småpenger hvis vi går av med AFP?

AVTALEFESTET PENSJON (AFP)

Avtalefestet Pensjon er en treparts avtale mellom myndighetene, arbeidsgiverne og arbeidstakerne. Ordningen ble først etablert under lønnsoppgjøret mellom Landsorganisasjonen (LO) og Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) i 1988. En liknende ordning er også utviklet for ansatte i stat og kommune.

Avtalefestet pensjon er en førtidspensjon som gir arbeidstakere mulighet til å gå av med alderspensjon ved 62 år. Vanlig pensjonsalder ellers er ved 67 år.

En av de viktigste politiske sakene under Fellesforbundets landsmøte i oktober 2007 var uten tvil AFP-saken, hvor landsmøtet gjorde et enstemmig vedtak.

Landsmøtet var klare på at det skal lønne seg å stå i arbeid utover fylte 62 år, samtidig som sliterne skal sikres en verdig og god pensjon. I vedtaket heter det og at vi ønsker at AFP-tillegget skal utformes slik at de som ikke har arbeidsinntekt etter avgang som AFP-pensjonist skal ha en pensjon på dagens nivå livet ut.

FORBUNDETS AFP-KRAV

- AFP-tillegget skal utformes slik at de som ikke har arbeidsinntekt etter avgang som AFP-pensjonist skal ha en pensjon på dagens nivå livet ut.
- AFP-tillegget skal heves når det er nødvendig for å kompensere for

Forts. neste side »

LØSNING I SJETTE TIME OG ANDRE RUNDE FOR BYGGFAGENE

Tidligpensjon var og ett av kravene til bygningsarbeiderne i Fellesforbundet. Her kom partene fram til et forslag som kunne anbefales sendt ut til uravstemning etter å ha forhandlet fem timer på overtid. Den 23. august vedtok medlemmene i byggfagene det nye meglingsresultatet etter at det første avtaleforslaget var blitt nedstemt med 58,9 prosent nei stemmer.

Må det streikes for AFP også i år?

Konfliktfaren for Fellesforbundet sine 12.200 medlemmer i NHO bedrifter i byggfagene var dermed over.

Den andre meglingsrunden kom på bakgrunn av at et anbefalt forhandlingsforslag som bygningsmedlemmene i Fellesforbundet forkastet i uravstemningen i mai. Da stemte nesten 60 prosent av de som deltok i uravstemningen nei.

SOLIDARITET PÅ PRØVE

Det var jernarbeiderne som gikk i bresjen, tok belastningen med en streik og fikk senket pensjons-

alderen til 62 år for alle med tariffavtale.

Vedtektene for Fellesforbundet fastslår at dersom en del av medlemmene blir tatt ut i streik eller blir rammet av konflikt, har forbundet anledning å skrive ut ekstrakontingent for de øvrige som en solidaritetshandling overfor de som må klare seg med konfliktstøtte.

I noen bygningsmiljøer vakte utskrivningen av solidaritetskontingenten sterke reaksjoner og de nektet å betale denne. Om årets lønnsoppgjør skulle ende i konflikt, la oss slippe å bli vitne

til liknende flau episode som denne og de som er beskrevet nedenfor.

TID FOR SELVRANSAKELSE

Men det var ikke bare bygningsarbeiderne som viste manglende solidaritetsvilje. Journalist i Bergens Tidende, Magne Reigstad skrev i en kronikk som omhandlet jernarbeiderstreiken 18. juni bl.a. følgende:

«Flere har begått det kunststykket å så splid i egne rekker. Allerede få dager inn i 9-dagers streiken kom det utsagn som ikke kunne tolkes som annet enn rene krigserklæringer mot forbundets fremste tillitsvalgte. Utenforstående kan ikke tolke det som annet enn splid i rekkene. Det virker verken skolert eller taktisk klokt å ta denne type interne oppgjør midt under en streik. Landsmøter er det rette fora for slik».

«Det er tid for selvransakelse både i huset på Lilletorget i Oslo og rundt om i de lokale klubber. Språkbruken er muligens kvass i disse miljøer, men det grenser til dumskap å karakterisere et meglingsresultat som dopapir».

eventuelle framtidige levealderjusteringer.

- At de spesielle skattefordeler som AFP-pensjonister har i dag skal inngå som en del av statens samlede bidrag til AFP.
- At AFP skal kompensere den framtidige folketrygdens manglende lønnsregulering når det gjelder den del av pensjonen som tilsvare minstepensjonen fram til ordinær pensjonsalder, i dag 67 år.
- Deltidsarbeidende og andre med gjennomsnittlig årslønn under 4,3 G i 40 år må sikres minst like gode muligheter til å benytte AFP som i dagens ordninger.
- AFP må finne sin løsning i en felles opptreden fra alle LO-forbundene basert på LO-kongressens vedtak og landsmøtets krav, og alle forbundets medlemmer skal gis anledning til å stemme over resultatet i en uravstemning.

Vi vet at myndighetene vil forlenge avtalen om AFP, men vi vet ikke hvor langt de vil strekke seg økonomisk. Det blir derfor helt avgjørende hvor langt LO vil komme i forhandlinger med arbeidsgiverne, forhandlinger som ikke vil bli enkle. Alle forbundets medlemmer skal gis anledning til å stemme over resultatet i en uravstemning under tariffoppgjøret til våren.

GJØR KLAR FOR NYE SLAG

Nå venter nye slag om AFP for Fellesforbundet. Verken den nye forbundslederen Arve Bakke og resten av toppsjiktet, eller lokale tillitsvalgte kan ta lange hvileskjær denne våren. Landsmøtet i Fellesforbundet har talt: Her fires ikke en tomme på kravet om at AFP skal videreføres og at den skal være minst like god som i dag. Så gjenstår det å se om vi må ut i en ny konflikt for å nå målet. Godt forberedt skal vi i alle fall være om det skjærer seg og oppgjøret ender i konflikt.

MÅLERKONTORET

Rune martinsen og Leif nilsen hos o.paulsen & CO AS.

MALERTARIFFEN ENDELIG PÅ RIKTIG SPOR

▶ TEKST & FOTO: KJETIL DAHLE

Etter mange år med en akkordtariff som ikke har fulgt lønnsutviklingen og tilpasning i faget, ser det nå ut for at den nye tariffen for malerfaget er på rett vei. Dette kan nå også bekreftes når vi ser økningen i fortjeneste her i Bergen det siste året. Når den gjennomsnittlige timebetalingen går opp med nesten 20.- kr pr time (fra 168,84 til 188,02) og at det også er en økning i bruken tyder det på at det må være riktig.

Det er veldig viktig for faget at vi nå endelig kan tjene penger på akkordarbeid igjen. Ikke minst for rekrutteringen, men også status og yrkes stolthet er viktige elementer for at malerfaget framdeles kan være ett attraktivt fag og utdanne seg til.

Det å ha en akkordtariff som er tilpasset dagens nivå er også viktig for å ivareta miljøet på arbeidsplassen. Vi blir mer bevisst på at det er ryddig og at det er god tilkomst og at arbeidet blir tilettelagt for å kunne tjene godt. Vi registrer at også en del av de som tilhører utenlands arbeidskraft klarer og tilpasse seg og

tjener ekstra på å være med på akkordlag. Når det gjelder rehab og oppussing er det kanskje der tariffen har hatt mest økning i priser og tillegg, så på denne typen jobb er det nå all grunn til å ta i bruk tariffen.

Forhandlinger på å utvikle tariffen til å bli enda bedre og enklere å bruke er også i gang, så det er tydelig at alvoret også har gått opp for arbeidsgiverne at de er villig til å betale godt for god produksjon.

Det å jobbe akkord krever ikke noe særlig mer arbeid for den enkelte og vi på målekantoret er behjelpelig til å legge forholdene

til rette og arrangerer også kurs i bruken av tariffen.

Det er med glede at vi nå også får en ny gulvtariff som skal være meget god å ta i bruk når den blir klar. Den gamle har dessverre ikke vært i bruk i Bergen de senere år og vi håper derfor at gulvleggerne nå ser seg sjansen til å kunne øke lønnen sin. Målekantoret vil her være behjelpelig til å få dette i gang med å kunne komme ut og prøvemåle etter den nye tariffen. Da er det bare å ringe og spørre etter Kjetil på kontoret.

Så la ikke arbeidsgiver bestemme lønnen din, **gjør det sjøl!**

STATISTIKKEN 2 HALVÅR 2007

Betongfaget: kr 231,15
Murerfaget: kr 259,03
Takk/papp: kr 191,53
Malerfaget: kr 192,48

STATISTIKKEN HELE ÅRET 2007

Betongfaget: kr 225,03
Murerfaget: kr 259,03
Takk/papp: kr 202,05
Malerfaget: kr 188,02

TEKNISK REVISJON BETONGTARIFFEN!

Det er blitt avholdt et møte og dette er noen av sakene man ser på:

- Trykkefeil skal rettes.
- Endringer i standarden skal tilpasses tariffen.
- Innstøpningsgoods, begrensninger på vekt.
- Det jobbes for å fjerne den gamle anleggsgartnertariffen og legge det som er aktuelt inn i betongtariffen.

DET KAN BLI EN KONFLIKTFYLT VÅR!!!

▶▶ TEKST: ARNE JÆGER

STREIK?

Vi står på randen av et nytt hovedoppgjør og det er knyttet mye spenning til resultatet hos alle parter. Arbeidsgiversiden vil nok klage sin nød over knappe marginer og henvise til moderasjon. Vi vil vise muskler og krever vår del av kaken. Så gjenstår det å se om vi er like fornøyd eller misfornøyd når oppgjøret er i havn.

I år står kravet om AFP spesielt sterkt. Nå er det vi skal få vite hvilken rolle AFP skal spille i det nye pensjonssystemet. Våre bransjer går veldig bra i disse tider, så et krav om økt kjøpekraft vil også være tilstede.

Fellesforbundet har beklageligvis innstilt på et samordnet oppgjør. Dette vil øke slagkraften vår bak sentrale og felles krav på tvers av bransje, som for eksempel AFP, men vil samtidig svekke fokuset på de forslag som er kommet inn på de forskjellige overenskomster. Uansett er det viktige krav vi må stå samlet om.

HVA ER STREIK?

Det er når arbeidstakerne i en virksomhet eller flere går til felles arbeidsnedleggelse. I Fellesforbundet er det vanlig å ikke ta ut

enkelt bedrifter, men hele overenskomstområder når streik først er et faktum. Streik er ikke bare et lovlig virkemiddel i en arbeidskonflikt, men faktisk det eneste når forhandlinger ikke fører frem. Streik er et tveegget sverd, det er kostbart for både arbeidstaker og arbeidsgiver ved produksjonsstans. Konfliktstønning (streikestøtte) fra Forbundet skal avhjelpe med det verste inntektsbortfallet, men vil aldri bli like høyt som ordinær lønn.

HVORDAN SKAL VI STREIKE?

I en streik er det arbeidet som skal utføres som er streikerammet. Det vil si at arbeidsgiveren ikke kan erstatte den streikende arbeideren med en annen for å få utført det streikerammede arbeidet. For at en streik skal være effektiv er det derfor viktig at de streikende passer på at dette ikke skjer. Derfor er det viktig at streikende medlemmer stiller opp og går streikevakt om nødvendig.

HVA GJØR VI?

I forkant av ethvert tariffoppgjør er det viktig å forberede oss på en mulig konflikt. Dette gjør vi ved å

innhente medlemmenes kontonummer for utbetaling av konfliktstønning hos klubbene, utveksle lister på bedrifter som eventuelt skal taes ut i streik, og vi forsøker å organisere de uorganiserte i

må passe på at bedriften deres ikke erstatter deres «plass» med andre uorganiserte. I det øyeblikk streik er faktum, står medlemmet til foreningens disposisjon. Tillitsvalgte vil derfor pålegge med-

“Si vis pacem, para bellum»
(Hvis du ønsker fred, forbered deg på krig)

Publius Flavius Vegetius Renatus ca. 390 e.kr.

disse bedriftene slik at en streik kan bli mest mulig effektiv. Når streiken først er et faktum, så organiserer vi mønstringsmøter, etablerer en kommandosentral med mobile streikepatroljer som kan hjelpe til der det oppstår problemer og som orienterer media om det som skjer.

HVA GJØR DERE?

Skal vi vinne gjennom med krav på kortest mulig tid, er det viktig at streiken er effektiv. Derfor er det viktig at alle er organisert. Sjekk om dine arbeidskollegaer er organisert, og er de det ikke så må vi fellesskap sørge for at de blir det. Under en eventuell konflikt er det dere som gjør streiken effektiv og sørger for at den blir merket hos arbeidsgiverne. Dere

lemmene å være streikevakt. Blir det innkalt til mønstringsmøte, er det møteplikt.

Og husk; ved en streik er det viktig å oppføre seg profesjonelt overfor arbeidsgivere og kolleger, da det finnes en dag da du skal tilbake til arbeidet.

Finnes det uorganiserte, så ødelegger de for streiken dersom de arbeider. Det er bedre å forklare dem dette, at vi slåss for at alle skal få det bedre, og oppfordre dem til å slutte seg til streiken, fremfor å skape unødige konfliktsituasjoner.

TIL SLUTT

Hvis det skulle vise seg at man ikke blir enig i forhandlingene så gjør det ingenting å være godt forberedt.

HAR DU RETT PÅ KONFLIKTSTØNAD VED EN EVENTUELL STREIK?

▶▶ TEKST: STEIN BRUSE HOFSTEDT

Det kan være streik allerede fra den 1. april. Blir du tatt ut i streik har du som medlem rett på konfliktstønning dersom du har vært medlem lenge nok.

Har du arbeidskamerater som ennå ikke er innmeldt så haster

det. Dersom det blir streik fra den 1. april så er siste frist for innmelding med rettighet til konfliktstønning, den 17. mars. Dette gjelder de som aldri tidligere har vært medlemmer.

For de som har vært medlem tidligere, men som av en eller annen grunn ikke har opprettholdt medlemskapet, er kravet for rett til konfliktstønning 12

ukers medlemskap før konflikten starter. For dem er fristen ute allerede, dersom en konflikt starter 1. april.

Det er likevel viktig å få organisert alle dine arbeidskamerater så tidlig som mulig. Det kan hende partene kommer til enighet og sender et anbefalt forhandlingsresultat ut til uravstemning. Da vil alle

som er medlem på det aktuelle tidspunkt ha mulighet til å si sin mening om resultatet ved å avgi sin stemme.

SAMARBEID MED ARBEIDSTILSYNET

» TEKST: HARRY EIDE

Representanter fra arbeidstilsynet og regionale verneombud på vestlandet var samlet for å signere samarbeidsavtalen.

Nytt år gir også nye sjanser og nytt av året er et grunnlag for betydelig bedre samarbeid med Arbeidstilsynet. De regionale verneombudene innen bygg og anleggsbransjen skrev i sammen med regionsdirektør Kari Birkeland under på ny samarbeidsavtale mellom arbeidstilsynet og de regionale verneombudene den onsdag 2.januar 2008.

Avtalen er et resultat av langvarig arbeid i fondet for de regionale verneombudene og samarbeidsseminarer som fondet har arran-

gert mellom arbeidstilsynet og de regionale verneombudene der samarbeid mellom oss har vært diskutert.

Avtalen innebærer tettere samarbeid gjennom oppsøkende virksomhet, prosjekter og tilsyns- uker fastlagt på tema. I tillegg skal dere være et tett samarbeid mellom regionalt verneombud og arbeidstilsynets inspektører med ukentlige kontakter og deling av informasjon. Det er også avtalt minst to møter i året der arbeidstilsynet region vest (Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane) møter de regionale verneombudene i samme området.

De regionale verneombudene og arbeidstilsynet ser veldig positivt på å få et tettere og mer forpliktene samarbeid.

Arbeidstilsynet har gjennom sin årsplan planlagt aktiviteten for året 2008. Det legges opp til 7 satsingsområder i tillegg til tips og ulykkesoppfølging.

- Muskel og skjelettplager skal utgjøre 28% av ukeverkene.
- Psykiske belastninger 10% (dette området står for 17% av langtidsfraværet).
- Tilrettelegging og oppfølging 10%.
- Støy, kjemisk og biologiske faktorer 15%.

- Arbeidsulykker 15%.
- Sosial dumping 20%.
- Unge arbeidstakere 2%.

Alle disse områdene vil berøre bygg- og anleggsbransjen og vil legge føringer for hyppigere besøk i vår bransje.

Arbeidstilsynet region vest har 90 ansatte, derav ca. 60 inspektører, til rådighet og skal dekke alle virksomheter i privat og offentlig sektor i hele regionen. Det er derfor viktig at vi som er opptatt av et godt HMS i bygg- og anleggsbransjen samarbeider og gir hverandre tips om uverdige forhold.

Er det ikke lagt til rette med alt fra brakke, sikringer eller personlig verneutstyr ta kontakt med verneombudet. Finnes det ikke verneombud, ta kontakt med enten Regionalt verneombud eller Arbeidstilsynet. Følg opp med å kontakte tillitsvalgte og fagforening. Sørg for å bidra til et bedre miljø for deg selv og andre.

Til slutt ønsker jeg oss alle lykke til med et godt hms arbeid i 2008.

SpareBank 1

Jeg har fått følgende spørsmål fra et medlem:

Er jeg forsikret på samme måte som før, nå når SpareBank1 har avsluttet samarbeidet med Sparebanken Vest om forsikringer? Skal jeg foreta meg noe med hensyn til forsikringene?

SVAR:

Nei, du kan ta det helt med ro. Som medlem av et LO forbund behøver du ikke å gjøre noen ting. Du vil fortsatt ha dine forsikringer gjennom SpareBank1.

Sparebanken Vest hadde kun distribusjon (salg og service) på forsikringer for SpareBank1 så lenge avtalen varte.

SpareBank1 har opprettet nytt kontor i Bergen som nå betjener de forsikringene som før var gjennom Sparebanken Vest.

REISEFORSIKRING

Med LO favør Reiseforsikring er du og familien forsikret hele året. Gjelder barn til 20 år.

FORSIKRINGEN OMFATTER:

- Reisesyke
- Reiseansvar
- Reisegods
- Reiseulykke
- Avbestillingsforsikring

Kan utvides til Topp Reise. Forsikringen kan tegnes kollektivt for klubben til en rimeligere premie, eller du ringer 02301.

Bente Leganger

Dersom du har spørsmål om dine forsikringer, kan du ta kontakt med SpareBank1 Forsikring region Vest på **telefon 02301**.

INFORMACJE PO POLSKU! POLSK SPALTE

CZY MASZ PRAWO DO POMOCY FINANSOWEJ W CZASIE KONFLIKTU?

Od 1 kwietnia może nastąpić strajk. Jeżeli będziesz objęty strajkiem, masz prawo jako członek związków zawodowych na pomoc finansową, ale tylko i wyłącznie gdy będziesz zorganizowany dostatecznie długo.

Jeżeli masz kolegów, którzy jeszcze nie są zorganizowani w związkach, radz im aby zrobili to jak najszybciej. Jeżeli strajk zacznie się 1 kwietnia to ostateczny termin zapisania się do związków, aby mieć prawo na pomoc finansową, mija 17 marca. To dotyczy osób, które nigdy nie były zorganizowane w związkach zawodowych.

Dla tych co już kiedyś byli w związkach, ale z jakiegoś powodu zaprzestali, warunkiem aby otrzymali pomoc finansową w czasie strajku, jest bycie w związkach 12 tygodni przed rozpoczęciem strajku. Co oznacza, że warunek ten wygasł, jeśli strajk rozpocznie się 1 kwietnia.

To jest jednak ważne, aby wszyscy Twoi koledzy byli zorganizowani, tak szybko jak to możliwe. Może się zdarzyć, że strony dojdą do porozumienia i proponowany rezultat negocjacji zostanie przekazany do referendum. Wtedy wszyscy, którzy są zorganizowani, otrzymają możliwość wypowiedzenia swojego zdania poprzez głos w referendum.

Podczas konfliktu (strajku lub lockout-u, gdy to pracodawca zamyka miejsce pracy) to my pracownicy i związek, którzy musimy dbać, aby strajk był efektywną bronią.

Jeżeli Twoje miejsce pracy będzie objęte strajkiem, musisz działać szybko. Powinieneś skontaktować się z zarządem klubu związkowego lub ze swoim związkiem zawodowym i zaprzestać pracy. Klub związkowy organizuje dyżur strajkowy, tam gdzie będzie to konieczne.

Poprzez to, że otrzymasz pomoc finansową podczas strajku, jesteś zobowiązany być do dyspozycji związku zawodowego. W tym przypadku ważne jest, abyś brał udział w spotkaniach zaaranżowanych przez związek zawodowy.

Ważne jest także, abyś śledził media (telewizja, radio, gazety), kiedy strajk stanie się faktem.

UWAGA DLA NIEZORGANIZOWANYCH!

Jeżeli nie jesteś zorganizowany w związkach zawodowych, nie znaczy to, że Twoje miejsce pracy nie zostanie objęte strajkiem. W solidarności ze swoimi kolegami powinieneś się zorganizować. Konsekwencją strajku w Twoim przypadku, może być to, że nie zostaniesz wpuszczony na miejsce pracy, możesz otrzymać permittering, czyli przymusowy urlop, bez możliwości otrzymania w tym czasie pieniędzy.

Magdalena Cierpysz-Hejbowicz

4 PÅ ARBEIDSPLASSEN Vårens tarifforhandlinger

▶ TEKST & FOTO: FRODE SKAGEN

STIG ARNE ROLLAND
Klubbleder NCC Construction

I vår bedrift er det en del voksne medarbeidere, så streikeviljen er stor for å sikre

AFP (avtalefestet pensjon). Vi har også registrert at de unge hos oss blir mer og mer opptatt av pensjon. Så det er også en stor støtte blant de yngste.

Vi håper imidlertid at det også prioriteres forhandlinger på den enkelte overenskomst selv om det nå blir et samordnet oppgjør. Minstelønn på 85 % av gjennomsnittet på FOB er også et viktig krav til de sentrale forhandlingene.

TERJE KALLESTAD
Hovedtillitsvalgt Florvåg Bruk

Et samordnet oppgjør styrker muligheten til å få gjennomslag for AFP kravet. Samtidig er mange her hos oss unge

medarbeidere som ikke nødvendigvis tenker så langt som til pensjonsalder. Levekostnader med mer gjør nok sitt til at de er mer opptatt av lønn. Så selv om en god pensjonsavtale er viktig kommer vel lønn i første rekke blant mange her hos oss.

ÅGE NATÅS
Bedriftsklubben STS Gruppen

Streikeviljen er der nok, men for vår del er det også avgjørende hva som kommer gjennom

overenskomst tilpasningene. Det viktigste for ISO fagene er å få gjennomslag for kravet om minstelønn på 85% av gjennomsnittet på overenskomsten. Men vi stiller oss selvfølgelig solidarisk til kravet om å sikre AFP. Så om det blir nødvendig støtter vi fullt ut en streik.

BJØRN LILLEMOEN
Klubben Stoltz entreprenør

Vi er overbevist om at folk forstår viktigheten av å opprettholde en god AFP, de unge ser

kanskje ikke konsekvensene fullt ut. Men dersom det viser seg nødvendig med streik regner vi med at alle stiller seg solidarisk bak kravet. Atalefestet pensjon har vi tidligere streiket for å få og viljen til å beholde dagens ordening er sterkt tilstede.

FERIEIDYLL PÅ TYSNES

Foreningens ferieleilighet på Tysnes er under opprusting, og vil ikke bli utleid før 1. mai.

Foreningens styre nedsatte et utvalg som fikk i oppgave å gjennomgå leiligheten og komme med forslag til utbedringer og kostnadsoverslag. Det er avsatt kr. 150.000 til prosjektet og leiligheten vil

fremstå innbydende og moderne når den igjen leies ut etter 1. mai.

De som ønsker å leie leiligheten i juli måned må sende inn søknad innen 15. mai.